

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 9/2007 rd

Regeringens proposition med förslag till lagstiftning om nivåförhöjning av folkpensionen samt till vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 oktober 2007 en proposition med förslag till lagstiftning om nivåförhöjning av folkpensionen samt till vissa lagar som har samband med den (RP 95/2007 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Carita Wuorenjuuri, överinspektör Susanna Grimm-Vikman och överinspektör Milla Meretniemi, social- och hälsovårdsministeriet
- avdelningschef Anne Neimala, Folkpensionsanstalten
- direktör för social- och hälsovården Jussi Merikallio, Finlands Kommunförbund.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i folkpensionslagen, lagen om införande av folkpensionslagen, lagen om handikappförmåner, lagen om bostadsbidrag för pensionstagare, lagen om frontmannapension, lagen om betalning av fronttillägg utomlands, lagen om pensionsstöd till vissa långtidsarbetslösa, lagen om särskilt stöd till invandrare, lagen om bostadsbidrag, lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk, lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare, lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare, lagen om pension för arbetstagare, lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för företagare, lagen om införande av lagen om pension för företagare, lagen om sjömanspensioner, lagen om införande av lagen om sjömanspensioner, lagen om pension för lantbruksföretagare, lagen

om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare samt i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare.

I propositionen föreslås att folkpensionen i enlighet med regeringsprogrammet nivåförhöjs med 20 euro i månaden. Enligt förslaget görs en lika stor förhöjning också av efterlevande makens begynnelsepension, kompletteringsbeloppet till efterlevande makens fortsättningspension, det särskilda stödet till invandrare, folkpensionsandelen av pensionsstödet till långtidsarbetslösa, avträdelsestödet kompletteringsdel och generationsväxlingspensionens kompletteringsdel. Till följd av nivåförhöjningen av folkpensionen stiger militärunderstödet grundunderstöd med 20 euro och det extra fronttilläggets maximibelopp med 9 euro i månaden. Förhöjningarna föreslås träda i kraft den 1 januari

2008. Den gemensamma effekten av nivåförhöjningen och den följande ökningen av pensionsinkomstavrdraget blir att uppskattningsvis 900 000 pensionstagares nettoinkomster ökar år 2008. Gränsen för en sådan betydande förändring av årsinkomsterna som påverkar en pensionstagares bostadsbidrag föreslås temporärt bli höjd till 1 100 euro i månaden, för att nivåförhöjningen och de tidigare förhöjningarna av folkpensionen inte ska leda till en extra justering av bostadsbidraget.

Dessutom föreslås i propositionen att institutionsvård inte längre ska ha en sänkande inverkan på folkpensionen, efterlevandepensionens kompletteringbelopp, det särskilda stödet till invandrare och folkpensionsandelen av pensionsstödet till långtidsarbetslösa. Till följd av refor-

men kommer folkpensionen för personer i långvarig institutionsvård att stiga till samma nivå som för klienter inom den öppna vården. Detta kommer att leda till att kommunernas inkomster av klientavgifterna för institutionsvården ökar.

I propositionen föreslås också att det i vissa arbetspensionslagar görs förtydligande ändringar som underlättar verkställigheten. De ändringar som föreslås i arbetspensionslagarna är närmast av teknisk karaktär och beror huvudsakligen på de ändringar som föreslås i folkpensionslagstiftningen.

Propositionen har samband med 2008 års budgetproposition och är avsedd att behandlas i samband med den.

Avsikten är att de föreslagna lagarna ska träda i kraft den 1 januari 2008.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Utskottet välkomnar den nivåförhöjning på 20 euro som regeringen föreslår på folkpensionen. Höjningen gagnar både de pensionstagare som bara får folkpension och de som utöver folkpensionen får en liten arbetspension. När pensionsinkomstavrdraget vid kommunalbeskattningen stiger på motsvarande sätt som nivåförhöjningen kommer också de pensionärer att ha nytta av höjningen som inte får folkpension, men vars pensionsinkomstavrdrag i stället stiger. Samtidigt kommer dessutom flera andra sociala förmåner vars belopp är knutna till folkpensionen att höjas till följd av nivåförhöjningen. Höjningen leder uppskattningsvis till att 900 000 pensionstagare får högre nettoinkomster.

Vid ingången av 2008 träder inte bara den föreslagna nivåförhöjningen i kraft, utan också den höjning av folkpensionen på ca 20 euro i kommuner i dyrortsklass II som beror på att riksdagen 2006 godkände att dyrortsklassificeringen av kommunerna slopas. När dessutom folkpensionsindexet nästa år höjer pensionerna med 2,5 procent (APL-indexet höjer arbetspensionerna med 2,39 procent) kommer pensionen för en ensamstående person som bara får folkpension att

stiga med 33,61 euro i kommuner i dyrortsklass I och med 54,93 euro i dyrortsklass II. Indexhöjningens andel är 13,61 euro.

Allt färre får full folkpension, och detta är en utveckling som enligt uppskattningar kommer att fortsätta. Det beror på att arbetspensionens andel ökar ytterligare vid pensionstagarnas inkomstbildning. För närvarande får ca 100 000 personer full folkpension, och av dem får något över hälften sin folkpension som sjukpension (tid. invalidpension). Av dem som får full folkpension är två tredjedelar kvinnor. Oftast är det över 65-åriga gifta kvinnor som bor i en kommun i andra kommungruppen. De män som får full folkpension är typiskt ogifta män i 35—45 års ålder som bor i en kommun i andra kommungruppen och som är sjukpensionär på grund av psykiska problem. Därmed kommer de höjningar som införs i början av 2008 särskilt att förbättra de ekonomiska villkoren för äldre kvinnor och för de män som får folkpension i form av sjukpension.

Höjningarna är mycket viktiga när det gäller att bekämpa fattigdom och behandla medborgarna lika. Genom folkpensionen garanterar man en lägsta trygghetsnivå för personer med låg eller

ingen förvärvspension. Nivån på denna trygghet är låg även efter reformen. Även om den äldre befolkningens ekonomiska försörjning inte väsentligt avviker från försörjningen för befolkningen i övrigt och även om fattigdomen inte är mer utbredd bland pensionärerna än bland de övriga befolkningsgrupperna har folkpensionärerna i regel en mycket knapp försörjning också när de samtidigt får arbetspension. Den genomsnittliga sammanlagda pensionen för i Finland bosatta män med full folkpension (inklusive bostadsbidrag för pensionstagare) är 624 euro i månaden och för kvinnor 567 euro i månaden. De minsta pensionerna betalas till 70—74-åringar. Även de pensionstagare som inte får full folkpension på grund av arbetspension som de också får är i regel låginkomsttagare, eftersom folkpension inte betalas ensamstående med en arbetspension på mer än 1 154 euro och gifta personer med en arbetspension på mer än 1 028 euro i månaden. Satsningen på att förbättra de ekonomiska villkoren för alla nämnda personkategorier är enligt utskottets mening synnerligen motiverat för att bekämpa fattigdom.

Regeringen föreslår också att folkpensionen från ingången av 2008 inte längre ska sänkas på grund av institutionsvård (sluten vård). Detta är ett första steg när det gäller att gradvis avlägsna gränserna mellan öppenvården och slutenvården i enlighet med regeringsprogrammet. Pensionen ska enligt avsikt inte längre minska när en pensionstagare blir inlagd för sluten vård, men vårdavgiften kommer i fortsättningen att tas ut på hela pensionen.

Det finns ca 19 000 förmånstagare i sluten vård vars pension eller förmån har sänkts på grund av långvarig sluten vård. När man går in för att inte längre sänka folkpensionen, efterlevandepensionen, det särskilda stödet till invandrare och specialstödet till långtidsarbetslösa på grund av sluten vård införs jämlikhet mellan dessa låginkomsttagare i sluten vård och arbetspensionstagare i sluten vård. När sänkningen slopas i fråga om folkpensionen förbättras situationen särskilt för dem som ges intervallvård, eftersom antalet dagar för vård hemma eller på in-

stitution inte längre påverkar folkpensionsbeloppet.

Detaljmotivering

Lagförslag 4

Avsikten med lagförslaget är att tillfälligt höja gränsen för en betydande förändring av den årsinkomst som påverkar bostadsbidraget för pensionstagare till 1 100 euro i månaden. Detta för att nivåhöjningen och de tidigare godkända höjningarna av folkpensionen till följd av att dyrortsklasserna utgår inte ska ge upphov till en extra justering av bostadsbidraget. Det höjda beloppet avses gälla tillfälligt, nämligen 2008 och 2009.

Ikraftträdandebestämmelsen i lagförslag 4 är bristfällig eftersom där sägs att 53 § 1 mom. inte tillämpas på det belopp varmed årsinkomsterna stiger, även om meningen är att bestämmelsen i fråga inte tillämpas 2008 och 2009. Utskottet föreslår att lagförslagets ikraftträdandebestämmelse ändras i enlighet med avsikten med lagförslaget.

Lagförslag 1, 14 ja 18

I dessa lagförslag har det beaktats att det är meningen att slå ihop pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan och lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan till en ny pensionslag för evangelisk-lutherska kyrkan. Undervisningsministeriet håller fortfarande på med beredningen, och reformen kan därför inte sättas i kraft samtidigt som de lagförslag som nu godkänns. Utskottet föreslår således att hänvisningarna i lagförslag 1, 14 och 18 ändras så att de avser den gällande pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan och lagen om familjepensioner inom den evangelisk-lutherska kyrkan.

Förslag till beslut

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår därför

att lagförslag 2, 3, 5—13, 15—17 och 19—22 godkänns utan ändringar och

att lagförslag 1, 4, 14 och 18 godkänns
med ändringar:

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i folkpensionslagen av den 11 maj 2007 (568/2007) 5 § 3—5 mom., 56 § 1 mom. 4 punkten och 2 mom. 6 punkten, 58 § 1 mom. 6 punkten, samt 68 §, 89 och 108 §,

ändras rubriken för 5 §, 5 § 2 mom. (*utesl.*), 19 §, 22 § 3 mom., 24 § 1 mom. 3 punkten, 28 § 1 mom., 30 § 2 mom., 33 § 1 mom. 3 punkten, 34 § 1 mom., 56 § 1 mom. 2 och 3 punkten samt 2 mom. 4 och 5 punkten, 58 § 1 mom. 4 och 5 punkten, 85 § 3 mom. 6 och 8 punkten, 88 § samt 94 § 2 mom. och

fogas till 52 § ett nytt 2 mom. och till 73 § ett nytt 2 mom., varvid nuvarande 2 mom. blir 3 mom. som följer:

5 § (Som i RP)	19, 22, 24, 28, 30, 33, 34, 52, 56, 58, 73, 85, 88 och 94 § (Som i RP)
6 § (<i>Utesl.</i>)	Ikraftträdandebestämmelsen (Som i RP)

4.

Lag

om ändring och temporär ändring av lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 11 maj 2007 om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) 12 §, 14 § 1 mom. 15 punkten, 17 § 4 mom., 28 § 1 mom. och 48 § 1 mom., och temporärt 17 § 2 mom. 7 punkten, samt

fogas till 31 § ett nytt 2 mom. varvid nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

12, 14, 17, 28, 31, och 48 §
(Som i RP)

(1 mom. som i RP)

Beloppen i 17 § 2 mom. 7 punkten i denna lag motsvarar det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket beloppet av de folkpensioner som

betalades ut i januari 2001 har beräknats. På det belopp varmed årsinkomsterna *stiger tillämpas* 53 § 1 mom. så att beloppet 2008 och 2009 motsvarar det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalades ut i januari 2007 har beräknats.

(3 mom. som i RP)

14.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 19 maj 2006 om pension för arbetstagare (395/2006) 3 § 2 mom. (*utesl.*) 4 punkten, 23 §, 25 § 1 mom. 2 punkten samt 4 och 5 mom., 34 § 1 mom., 55 § 2 mom. 2 punkten, 74 § 5 mom., 76 § 1 mom., 91 § 1 mom., 120 § 1 mom., 131 § 2 mom., 158 § 2 mom. och 159 §,

sådana de lyder, 3 § 2 mom. 3 och 4 punkten samt 25 § 4 mom. i lag 1274/2006 och 120 § 1 mom. i lag 1292/2006, som följer:

3 §

Arbetspensionslagar

Arbetspensionslagar för den offentliga sektorn är

(3 punkten *utesl.*)

(4 punkten som i RP)

23, 25, 34, 55, 74, 76, 91, 120, 131, 158 och
159 §

(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen

(Som i RP)

18.

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 22 december 2006 om sjömanspensioner (1290/2006) 3 § 2 mom. (*utesl.*) 4 punkten, 23 §, 25 § 1 mom. 2 punkten samt 4 och 5 mom., 34 § 1 mom. 55 § 2 mom. 2 punkten, 80 § 5 mom., 82 § 1 mom., 96 § 1 mom., 117 § 1 mom., 128 § 2 mom., 147 § 1 mom., 148 § 2 mom., 191 § 1 mom., 192 §, 194 § 1 och 3 mom., samt

fogas till 191 § ett nytt 2 mom., varvid nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

ShUB 9/2007 rd — RP 95/2007 rd

3 §	(4 punkten som i RP)
<i>Arbetspensionslagar</i>	-----
-----	23, 25, 34, 55, 80, 82, 96, 117, 128, 147, 148, 191, 192 och 194 §
Arbetspensionslagar för den offentliga sektorn är	(Som i RP)
-----	-----
(3 punkten <i>utesl.</i>)	Ikraftträdandebestämmelsen (Som i RP)

Helsingfors den 23 oktober 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Risto Autio /cent
Maria Guzenina-Richardson /sd
Hannakaisa Heikkinen /cent
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd

Jukka Mäkelä /saml
Håkan Nordman /sv
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /cent
Anni Sinnemäki /gröna
Satu Taiveaho /sd
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.